

sokban részesültek, melyek némileg enyhítik kárukat. A zenekari vezetés az új költségvetési program keretében fokozottabban törekszik más, eddig ki nem használt bevételi források bevonására, melyben ezúttal szerepet juttatnak az állami források igénybe vételének is. Mindezek ellenére a Matáv költségvetéséből – az általa finanszírozott egyéb területek mellett – még mindig igen jelentős összeget fordít szimfonikus zenekarának fenntartására, ami azt bizonyítja, hogy hosszú távon gondolkodik és szüksége van egy állandóan színvonalas produkciókat nyújtó zenekar fenntartására, amely idén ünnepli fennállásának 95. évfordulóját.

A következő évad bérleteiről, koncertjeiről és vendégművészeiről Ligeti András tájékoztatta a sajtó képviselőit. Elmondta, hogy a Zeneakadémiára szóló bérletek száma négyről háromra, valamint az egy bérleten belüli hangversenyek száma hatról ötre csökkent. Három – egyéb helyszíneken felhangzó – koncertre szól az MTA Koraesti bérlet, az MTA Kamarabérlet, valamint a Nemzeti Múzeum Kamarabérlete. Az egyes bérleteken belül található koncertek közül kettő megtalálható a zenekar más bérletkonstrukciójában is. Ezeket a korlátozásokat a zeneigazgató egyrészt azzal indokolta, hogy az együttes sokszor sajnálja, ha egy jól sikerült hangverseny után nem játszhatja el többször a jól előadott műveket, másrészt pedig a közönségnek is könnyebb lesz a választás. Ligeti András ugyanakkor nem tagadta, hogy a repertoár összetételét érintő műsorkorlátozási intézkedéseknek pénzügyi okai is vannak.

A Matáv Szimfonikus Zenekar elvállalta, hogy közreműködik a következő Szigeti József Nemzetközi Hegedűversenyének zenekari döntőjében. Csakúgy, mint a Liszt Ferenc Nemzetközi Zongoraversenyen, ezen a fórumon is jelezni kívánja, hogy felelősséggel viseltetik a fiatal tehetségek iránt, akikkel együtt működve nagy szerepet kíván vállalni a tapasztalat-átadásban. A jövő évadra külön hangversenyt terveznek, melyen a hegedűverseny és a legutóbbi Magyar Televízió Nemzetközi Karmesterversenynek győzteseit együtt léptetnék föl.

A zenekar vezetése az új bevételi források kihasználása érdekében erősítette partnerkapcsolatait: a zenekar új bérlettel kapcsolódik a Magyar Nemzeti Múzeum fennállásának 200. évfordulóját megünneplő programokhoz, öt éves közszolgálati szerződést írt alá a Ferencvárosi Önkormányzattal, amelynek alapján az együttes 2003-tól normatív állami támogatásra válik jogosulttá. Ennek keretében a zenekar állandó fellépője lesz a Ferencvárosi Nyári Játékoknak. Szintén öt éves szerződést kötött a Vajdahunyadvári Nyári Zenei Fesztiválon való közreműködésre és folytatja együttműködését a Francia Intézettel.

Az együttes zeneakadémiai előadásainak száma a következő évadban az eddigiekhez képest kevesebb lesz, ugyanakkor önálló – Matáv Zeneházbéli – bérlet-sorozatot kapott a Benkó Dixieland Band, a Budapest Ragtime Band és a Ghymes Együttes. A Nemzeti Múzeum Kamarabérlet műsorával teljesen megegyező új kamarabérleti sorozatot indítanak, amely az MTA Kamarabérlet elnevezést kapta. Ez – nevével ellentétben – szintén zenekari és zenekar által kísért műveket tar-

talmaz. A szólisták szinte majdnem minden esetben – ezúttal nem anyagi megfontolásból – a zenekar művészei közül kerülnek ki: Környei Zsófia, Dienes Gábor, Gyarmati László, Bársony Péter. Ez utóbbi brácsaszólam-vezető Varga Istvánnal együtt közreműködik Richard Strauss Don Quijotójának hangszereszőloinak előadásában is. A Matáv Szimfonikus Zenekar ezzel is azt kívánja megmutatni, hogy tagjai között nem egy olyan található, aki szólistaként is megállja helyét.

Ligeti András az elbocsátásokra visszatérve elmondta, hogy márciusban igen félt attól, hogy a márciusi meghallgatások és annak következményei pszichésen és szakmailag egyaránt megviselik a zenekart. Most nem kis meghatottsággal és büszkeséggel idézte fel, hogy azok a zenészek, akik tudták, hogy néhány nap múlva már nem játszhatnak a zenekarban, a legproblematikusabb időszakban, a Budapesti Tavasz Fesztivál hangversenyein teljes odaadással játszottak, hozzájárulva ezzel a zenekar – Ligeti szerint – legjobban sikerült hangversenyeihez. Elmondta, hogy nem volt más választása, mint elfogadni a megváltozott gazdasági helyzetre visszavezethető létszámcsökkentést. A hetvenkét főre csökkentett létszámú zenekarral ugyanakkor továbbra is lehetőség van színvonalas nagyzenekari koncertek tartására (megfelelő számú kísérettel) és kisebb létszámú együttes igénylő műveket bemutatni.

A megváltozott feltételek mellett a vezetőség megpróbálja az ebből fakadó új helyzetet a zenekar számára a lehető legelőnyösebben kihasználni.

Várkonyi Tamás

Valóban túl az életveszélyen?

Visszatekintés a MATÁV Szimfonikus Zenekarnál lezajlott létszámcsökkentésre

A 2001 nyara óta eltelt időben a MATÁV Szimfonikus Zenekar érdekképviselője bebizonyította: ésszerű érvekkel meg lehetett akadályozni a zenekar megfelelőzésére irányuló törekvéseket.

Tudom, az érdeklődők számára csalódás lesz a következő néhány mondat elolvasása, de én eddig sem akartam, és ezután sem akarok személyeskedni, vádaskodni, ezért semmilyen bizonyíthatatlan feltételezésről, a létszámleépítés sokak által vélt háttéréről nem kívánok írni. Úgy hiszem: a jövő érdekében mindig célszerű feláldozni a „jól odamondás” pillanatnyi dicsőségét.

Azt gondolom: kizárólag az eredmény igazolja valamely munka sikerességét. Az eredmény pedig ez: **a 49-es zenekari létszámot tartalmazó igazgatói terv helyett ma a MATÁV Szimfonikus Zenekar 72 főállású zenekari tagból áll.**

Sajnos, minden igyekezetünk ellenére meg kellett válnunk 14 kollégánktól. Közülük öten szakmai, vagy előnyügdíjba mentek, ketten pedig szülő nők helyén,

egy ideig továbbra is velünk dolgoznak. A maradék hét kolléga helyzete a legnehezebb, hiszen ők az utcára kerültek, 3 havi végkielégítéssel kaptak csak többet, mint amit a törvények előírnak.

A következőkben az eltelt időszak néhány, általam fontosnak tartott tényét írom le időrendben:

1. A Távközlési Zenei Alapítvány Kuratóriumának elnöke – amikor bejelentet-

te, hogy a MATÁV nem emeli tovább a zenekar támogatására szánt összeget – **a takarékoságot, a költséghatékonyságot, a kicsit más zenekari összetételt** tartotta szükségesnek ahhoz, hogy a zenekar továbbra is működni tudjon.

2. A fenti feladat megoldásával megbízott igazgatók, Ligeti András és Dr. Bolvári-Takács Gábor – kihagyva a zenekar képviselő testületeit a tervezésből – **egyetlen javaslatot** vittek döntésre a Kuratórium elé, amely a **zenekar létszámának majdnem felére csökkentése** mellett az egyéb, igazgatói döntéseken alapuló költségeket alig csökkentette.

3. **49 zenekari taggal, és 23 részmunkaidős vállalkozói jogviszonyban levő – nem fél állású!** – állandó kisegítővel számoltak, akiknek havonta kb. annyit fizettek volna, amennyiből talán a tb. járulékukat tudták volna fedezni. (Nem akarták garantálni még azt sem, hogy ez a 23 fő az elbocsátott zenészekből kerül majd ki.)

4. A Kuratórium 2001. októberi és decemberi ülésein sikerült bebizonyítanom, hogy **gazdaságilag nem indokolt az Igazgató urak által szükségesnek tartott nagymértékű létszámcsökkentés.**

5. A Zenekari Bizottság és a Művészeti Tanács ülésén mindkét testület a 49-es zenekari létszámot tartalmazó igazgatói terv ellen foglalt állást.

6. Ügyvezető Igazgató úrral és a Művészeti Tanács elnökével közösen kiszámítottuk egy 72 státusszal működő zenekari struktúra lehetőségét.

7. A Zenekari Bizottság kérte az **elhanyagolható többletköltséggel járó**, viszont művészi, munkaszervezési és szociális előnyöket biztosító néhány **félállás** lehetőségének a vizsgálatát.

8. **Ennek elkerülése érdekében** a munkáltató felmondta a Kollektív Szerződést, elindította a 49-es létszámot kilátásba helyező csoportos létszámcsökkentési eljárást.

9. Az érdekképviselő továbbra is a **házon belüli problémamegoldást** választotta: szakszervezeti vétó, majd egyeztetés után megállapodás aláírása.

10. A létszámcsökkentésre vonatkozó **megállapodás aláírása előtt** a munkáltató még gyorsan betöltött egy üres állást, amelynek eredményeképp növekedett az elküldött régi kollégák száma.

11. Fiatal kollégától is meg kellett válnunk, ott, ahol ugyanolyan poszton még fiatalabb kolléga maradt.

12. A **létszámcsökkentés** lezárásaként aláírt közös megegyezéses munkaviszony-megszüntetések **utáni napokban** a zenekar jelentős összegű, 5 évre szóló állami támogatást biztosító szerződést kötött a helyi önkormányzattal.

A MATÁV 2001-ben rekord nyereséget ért el. Megszűnt ugyan monopóliuma, de továbbra sem látszik gyengülni. 3 évre garantálta a mostani támogatási összeget.

A MATÁV Szimfonikus Zenekar 2007-ben lesz 100 éves.

Szeretném hinni: valóban túl vagyunk az életveszélyen és 2007-ben valóban 100 éves lesz a MATÁV Szimfonikus Zenekar. Újabb létszámcsökkentési mizéria nélkül.

Egy biztos: az érdekképviselő mindent megtesz majd ezért.

Paulik Béla

SZB-ZB elnök, kuratóriumi tag

Bp. 2002. május 28.

TISZTELETJEGGYEL...

Nyitott kérdések

Bizonytalan világot élünk. Vonatkozik ez a gazdaságra, a politikára, de különösképpen a művészeti szférára. A világban épp annyi tere nyílik a találgatásnak, az ingtag jövőképek, mint itthon. A magyar komolyzenei élet pedig – ha lehet – méginkább függvénye politikának és gazdaságnak, mint más égtájakon. Elegendő, hogy a parlamenti választásokon más eredmény szülessen, ami a kulturális kormányzásnak nem csupán a személyzetét, hanem a szellemét és filozófiáját is érzékenyen érinti, s az eddig sem stabil helyzet tovább kuszálódik, virtualizálódik. Így aztán – ebből az általános, illetve speciálisan magyaros bizonytalanságból fakadóan – a „tiszteltjegggyel” rendelkező kibic sem annyira kijelentéseket, mint kérdéseket tud megfogalmazni.

Hogyan finanszírozzák másutt, régebben meggyökeresedett polgári demokráciákban például az operáéletet? Mindenütt kiemelt területnek számít-e ez, s ha igen, akkor képes-e „kitermelni”, amibe kerül, vagy támogatás nélkül agonizálásra van ítélve a műfaj? Mennyire tekinthetők egyenrangúnak a gyakran sztárszerepben tündöklő operanékesekkel a zenekari árokban játszó szimfonikusok, akik nélkül pedig nincsen katartikus művészi produkció? Tekinthejtük-e kivételesnek a leköszönt kormány operabarát mecenatúráját, pozitív diszkriminációját? A kormányváltással kínosan egybeeső „operaforradalomnak” mennyire művészi vagy érdekvédelmi, és mennyire politikai okai vannak? Lehetne-e fogadni a tipp mixen arra, hogy a Győrványi Ráth Györgyöt kárhózzaták idővel újfent Petrovics Emilt igyekeznek majd pajzsra emelni? Mit tud tenni egy esetleges új vezető, ha az új

férfihoz nem járul a régi kiemelt apanázs? Mi lesz azokkal a muzsikussal, akiket a biztosabb egzisztencia miatt csábítottak át más zenekaroktól, s most esetleg majd két szék között a földre esnek?

Mi történik, ha az új kormányzat a Nemzeti Filharmonikusokat szűkített értelemben „népnemzetinek” nyilvánítja és kegyvesztettnek tekinti? Mi lehet ennek az árulkodó jele? Talán az, hogy a létrejövő Nemzeti Koncertteremben mégsem a Nemzeti Filharmonikusok, hanem a Fesztiválzenekar tagjai tarthatják majd házigazdának magukat?

Meddig tartható az az állapot, hogy a kultuszminiszter lemondja a legjelentősebb szakmai ernyő-szervezet meghívását megfelelő (de legalább államtitkári beosztású) helyettesről sem gondoskodva? Lehet-e különbséget tenni a távolmaradás indokai között (nem ér rá, nem érdekli, vesegörcse van)? Miért illeti meg kevesebb figyelem a zenét más művészeti ágakhoz (irodalomhoz, filmművészethez) képest?

S a legfőbb dilemma: meddig tarthatók fenn a hazai szimfonikus zenekari életben az elképesztő egzisztenciális különbségek? Ha elhűlünk a magyar népeesség alsó és felső tíz százalékának (dél-amerikai mintájú) hét-nyolcszoros jövedelemkülönbségén, nem sokkal elképesztőbb-e, hogy ugyanannak a hivatásnak, a zenekari muzsikálásnak a képviselői hatszoros szorzóval dolgozhatnak: azaz a legjobban fizettek hatszorosát keresik a leggyengébben díjazottakénak? Vajon EU-konform e fizetési olló? Jogos a felvetés: mikor zárhatjuk le a kínos nyitott kérdéseket?

Csontos János